

22ste ANKONA-ontmoetingsdag 9 februari 2019

Syllabus lezingen

VOORMIDDAG (9u50 - 12u00)

SESSIE 1 (T 103) : BURGERWETENSCHAP

9u50 – 10u20
Meise

Voorstelling DoeDat, het crowdsourcing platform van Plantentuin

Voor naam en naam: Sofie De Smedt (Plantentuin Meise)

Samenvatting:

Tal van wetenschappelijke instellingen digitaliseren hun collecties om ze beter toegankelijk te maken voor onderzoekers en publiek. Naast het digitale beeld van de collecties is ook de informatie gelinkt aan de collecties van onschatbare waarde. Labelgegevens bevatten vb. de naam, de verzameldatum, de vindplaats, ... Om deze informatie te capteren wordt het publiek meer en meer uitgenodigd via een zogenaamd crowdsourcingplatform om mee aan het digitaliseren te gaan. Ook Plantentuin Meise heeft haar eigen citizen science platform ontwikkeld, nl. www.doedat.be.

DoeDat is een meertalig, open source platform voor het invoeren van gegevens en is gebaseerd op het Digivol systeem van het "Australian Museum & Atlas of Living Australia". DoeDat is één van de producten van het digitalisatie project DOE! (Digitale Ontsluiting Erfgoedcollecties), gefinancierd door de Vlaamse Overheid.

Plantentuin Meise roept hiermee de hulp van de burger in aangezien het ontcijferen van etiketten een tijdrovend proces is. De data aanwezig op de etiketten van herbariumspecimens kan nog steeds niet routinematig in een database worden omgezet omdat heel wat van die labels honderden jaren oud zijn, handgeschreven en moeilijk te ontcijferen. Via het platform van DoeDat kunnen de burgers actief deelnemen aan het proces waarbij we data van historische botanische collecties makkelijker toegankelijk maken voor een breder publiek. Het is ook een uitstekende manier zijn om de banden tussen het publiek en wetenschappelijk onderzoek te versterken.

Binnen DoeDat kunnen we drie verschillende taken uitvoeren: 1. Invoeren van labelgegevens van herbariumspecimens. 2. Invoeren van documentgegevens en 3. Identificeren van foto's van dieren getrokken door de cameravallen aanwezig in de Plantentuin.

De officiële lancering gebeurde in november 2017 op "Dag van de Wetenschap". Momenteel hebben we meer dan 200 vrijwilligers en zijn er al 71000 taken uitgevoerd.

Ons uiteindelijke doel is om zoveel mogelijk verschillende projecten beschikbaar te maken op www.doedat.be, niet alleen van onze eigen plantentuin maar ook van andere instellingen zodat we een actief team van vrijwilligers kunnen uitbouwen.

Nuttige links: www.doedat.be

10u25 -10u55 Samenwerken met vrijwilligers bij paddenoverzet in Hertberg en vlindermonitoring in de Averegeten

Voornaam en naam: Hans Limet, Domeinwachter, Provinciale Groendomeinen Regio Kempen

Samenvatting:

Toelichting op het samenwerken met vrijwilligers en de behaalde resultaten bij de paddenoverzet op Hertberg en de vlindermonitoring in de Averegeten

Contactgegevens:

hertberg@provincieantwerpen.be
averegeten@provincieantwerpen.be

Nuttige links: <https://www.provincieantwerpen.be/aanbod/dvt/averegeten.html>

11u00 - 11u30 Burgerwetenschap in de tuin

Voornaam en naam: Wouter Vanreusel (Natuurpunt Studie)

Korte CV:

Wouter Vanreusel is bij Natuurpunt Studie hoofd van de cel natuurstudie. In die functie coördineert hij de werking van de populaire website waarnemingen.be, diverse citizen science projecten zoals het Grote Vlinderweekend, en projectmatige telprojecten zoals de "Monitoring van beleidsrelevante soorten in Vlaanderen", beter bekend onder de naam "Meetnetten". Ook de ondersteuning van studievrijwilligers en werkgroepen valt onder zijn cel.

Samenvatting:

Tuinen beslaan maar liefst 9% van de oppervlakte van Vlaanderen. Samen vormen ze een groot tuinenlandschap met heel diverse functies. Naast een plaats voor sport en spel, ontspanning en tuinieren, leveren ze ook diensten als wateropslag, leefgebied voor dieren en planten tot zelfs een buffer tegen klimaatverandering. Dat noemen we 'ecosysteemdiensten'.

Toch is er nog maar heel weinig onderzoek verricht naar onze tuinen. Natuurpunt organiseert vogel- en vlindertelweekends waarmee goede steekproefsgewijze informatie beschikbaar is en interessante onderzoeksvragen kunnen beantwoord worden. Via het recent goedgekeurde project Mijn Tuinlab willen we dit onderzoek in samenwerking met Kuleuven en Kenniscentrum Tuin+ naar een hoger niveau tillen door jaarrond tuintellingen aan te bieden en verschillende citizen science projecten rond tuinen aan elkaar te koppelen. In een online Tuinprofiel vinden deelnemers alle informatie over hun tuin en de studies waaraan ze deelnamen.

Naast wetenschappelijke bevindingen willen we met dit project ook praktische conclusies trekken en deelnemers tips geven om hun tuin meer ecosysteemdiensten te laten leveren. De projectwebsite is nog in opbouw, maar als je op www.mijntuinlab.be je contactgegevens achterlaat, houden we je op de hoogte zodra het project van start gaat.

Contactgegevens: wouter.vanreusel@natuurpunt.be, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, 015/297213

Nuttige links: www.natuurpunt.be/studie, www.waarnemingen.be, www.mijntuinlab.be

11u35 - 12u00 50 jaar watervogeltellingen in de regio Antwerpen. Een schoolvoorbeeld van burgerwetenschap

Voornaam en naam: Ludo Benoy

Samenvatting:

Sinds 1967 worden er in Vlaanderen watervogeltellingen georganiseerd. Deze tellingen vinden plaats in honderden waterrijke gebieden verspreid over verschillende regio's op vooropgestelde data. Ook in de regio Antwerpen worden er sindsdien watervogels geteld in ongeveer 135 gebieden. De start van een van de langst lopende burgerwetenschapsprojecten in Vlaanderen!

De eerste tellingen gebeurden door een klein groepje enthousiaste tellers. Vanaf 1973 breidde de groep vrijwilligers geleidelijk uit tot intussen een kleine honderd die in de voorbije jaren kleur gaven aan deze tellingen.

In de beginjaren was er geen duidelijke telmethodiek, waren er geen duidelijk afbakende telgebieden en was er bovendien een onduidelijke naamgeving van deze gebieden.

Vanaf 1979 werden de watervogeltellingen meer gestandaardiseerd. In 1991 werd gestart met standaard telformulieren en later met rechtstreekse invoer in de databank van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. De telgebieden werden duidelijker afgebakend en kregen vaste gebiedscodes en naamgeving.

Deze tellingen kaderen bovendien binnen de zgn. International Waterbird Census die alle watervogeltellingen uit de meeste Europese landen bundelt.

Wat zijn de doelstellingen van dit watervogelmeetnet?

- ✓ het bepalen van de populatiegrootte, de verspreiding en trends van watervogelsoorten op lokaal niveau, op gebiedsniveau (o.a. Vogelrichtlijngebieden) of op niveau Vlaanderen
- ✓ het vastleggen van een Vlaams referentiekader voor ontwikkelingen op gebiedsniveau of regionaal niveau
- ✓ het oplijsten van belangrijke watervogelgebieden die voldoen aan Vlaamse en/of internationale criteria
- ✓ het verzamelen van de nodige gegevens voor rapportages, indicatoren, beleidsevaluaties, passende beoordelingen,...
- ✓ een Vlaamse bijdrage leveren aan de 'International Waterbird Census' en andere internationale tellingen (o.a. voor bepalen populatiegroottes en trends van flyways)

Wat is het opzet van dit watervogelmeetnet?

- ✓ 1 telling per maand tijdens de periode oktober - maart
- ✓ telkens in het weekend dichtst bij de 15de van de maand
- ✓ een zo volledig mogelijke regiobedekking
- ✓ tellen van alle watervogels (duikers, futen, aalscholvers, lepelaars, reigers, ooievaars, eenden, ganzen, zwanen, steltlopers, rallen, meerkoeten en waterhoenen, (pleisterende) meeuwen en stern
- ✓ per jaar 2 aanvullende slaaplaatstellingen (aalscholvers, zilverreigers, wulpen, meeuwen)

Nuttige links: <https://watervogels.inbo.be/info>,
<https://www.natuurpunt.be/pagina/watervogeltellingen>

SESSIE 2 (T 105): Vrijwilligers in het veld

10u25 - 10u55 Vogelstudie als onuitputtelijke bron van inspiratie

Voornaam en naam: Gerald Driessens

Korte CV:

Gerald Driessens coördineert verschillende vogeltelprojecten en de vogelwerkgroepen van Natuurpunt.

Veel waarnemers kennen hem als waarnemingen.be-admin of als organisator van de Belgische Vogeldag. Maar ook buiten Natuurpunt heeft de spreker een lang ornithologisch parcours afgelegd. Naast zijn reputatie als vroeger Vogellijn beheerder, is hij een gepassioneerd vogelkijker en –tekenaar.

Samenvatting:

Gerald kijkt sinds zijn elfde (1977) naar vogels en legde zich sinds de jaren '80 toe op de determinatie van soorten en ondersoorten, en hun leeftijds- en geslachtsbepaling. Dat lijkt maar een klein segment. Blijft dat wel boeien?

'Ja!' is het volmondig antwoord van Gerald hierop.

Vogels kijken stopt niet bij het afkruisen in een boekje, het tellen van vogels of het doorgeven van waarnemen. Die overtuiging dankt hij deels aan het tekenen van vogels in het veld.

De uitgebreide, unieke collectie veldschetsen dwingt hem nu om alles neer te schrijven en te delen, want de studie-onderwerpen liggen voor het rapen. Dat geldt zelfs voor sommige zeer algemene soorten. We bekijken hoe je die veldkennis kan overbrengen, hoe je die open vraagtekens in de natuur kan ontdekken. Maar ook hoe je tewerk kan gaan bij het zoeken naar een oplossing.

Deze lezing zal je overtuigen dat je –als je wil – de rest van je leven ornithologische geschiedenis kan schrijven. Kijken en ondernemen is de onderliggende boodschap.

Contactgegevens: gerald.driessens@natuurpunt.be, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, 015/297213

Nuttige links: www.natuurpunt.be/studie, www.waarnemingen.be

11u00 - 11u30 Een urgentieplan voor de redding van provinciaal prioritaire (planten)soorten

Voornaam en naam: Annelies Jacobs en Roosmarijn Steeman, Natuurpunt

Korte CV:

Annelies en Roosmarijn zijn beide biologen, gebeten door planten en wetenschappelijk medewerker bij Natuurpunt Studie. Annelies is daarnaast ook als vrijwilliger betrokken bij studie en beheer in Natuurpuntafdeling Land van Reyen, Roosmarijn is actief bij Natuurpunt De Wielewaal.

Samenvatting:

Samen met de **KULeuven** werkte **Natuurpunt** een urgentieplan uit voor een reeks van bedreigde **Provinciaal Prioritaire Soorten (PPS)** (vooral plantensoorten) in de provincie Vlaams-Brabant. Het project loopt ook in samenwerking met het **Agentschap Plantentuin**

Meise.

Naar voorbeeld van dit Urgentieplan in Vlaams-Brabant stellen wij een aantal soorten voor, waar in de provincie Antwerpen urgente acties voor kunnen ondernomen worden. Graag willen we ook een urgentieplan uitwerken voor Antwerpen.

Het merendeel van de bedreigde soorten die in aanmerking komen voor een urgentieplan zijn vandaag nog in te kleine, gefragmenteerde **relictpopulaties** te vinden, veelal buiten natuurgebied (maar soms ook binnen). Vaak worden ze **niet optimaal beheerd**, en hebben ze sterk te lijden onder **genetische verarming** en bijbehorende **verminderde zaadvitaliteit**. Het gevolg is dat deze soorten niet anders kunnen dan op termijn uitsterven. Binnen beheerde natuurgebieden wordt geschikt habitat hersteld, maar deze nieuwe plaatsen worden niet bereikt als gevolg van de beperkte capaciteit van deze soorten om zich door een versnipperd en verrommeld landschap te bewegen.

Het urgentieplan houdt in dat een aanzet wordt gegeven om terug levensvatbare populaties te creëren. In eerste instantie wordt er naar gestreefd desbetreffende soorten op de locatie zelf te bevoordelen via doelgericht beheer. De populaties reeds aanwezig binnen natuurgebieden krijgen volop de kans lokaal uit te breiden, en dienen later als bronpopulatie voor eventueel **actief verplaatsen** (herkolonisatie, herintroductie,...).

Het pakket van maatregelen bestaat grofweg uit:

1. **Verpleging = Beheer op maat**: de lokale populaties behouden en een duw in de rug geven.
2. **Intensive care** = (her)introductie: bij genetische verarming of wanneer de soort uitgestorven is wordt overwogen om opgekweekt materiaal van regionale oorsprong bij te plaatsen
3. **Reanimatie**: Voor een aantal soorten met **langlevende zaden** werkt **opwekken uit de zaadbank** goed.

Deze acties richten zich voornamelijk op het versterken van de soorten binnen natuurgebieden als beste garantie naar duurzaam voortbestaan.

Contactgegevens: roosmarijn.steeman@natuurpunt.be

Nuttige links:

11u35 - 12u00 Vooronderzoek naar de mogelijkheden voor de herintroductie van de veldparelmoervlinder in natuurgebied de Liereman

Voornaam en naam: Jelle Ronsmans en Jan Pouillon (Landschap De Liereman)

SESSIE 3 (T 148): Fuiken, cameravallen en dataloggers

9u50 – 10u20 Gebruik van temperatuur- en vochtloggers bij vleermuis-onderzoek

Voornaam en naam: Ralf Gyselings (INBO)

10u25 – 10u55 Kamsalamandermonitoring in Groen Neerland

Voornaam en naam: Rudi Leemans (Natuurpunt Zuidrand Antwerpen)

Korte CV:

Rudi Leemans is bestuurslid van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen, medewerker van het beheerteam en conservator van het natuurreserveaat Groen Neerland.

Samenvatting:**Eerste ontmoeting, 28 juli 2008, Kleine Doornstraat Wilrijk**

Kenmerken: Alle salamanders hebben 4 tenen aan de voorpoot

Kamsalamander: uniek buikpatroon (zijn/haar handtekening)
                          grijze keel met lichte spikkels
                          soms een rugkam

Kleine watersalamander: buikpatroon ook aan de keel

Alpenwatersalamander: ongevlekte, oranje buik en keel

Situering van het gebied en de plaats van de fuiken.

Fuiken worden ontleend van de provincie Antwerpen

De fuiken worden gecamoufleerd opgesteld om vandalisme te vermijden.

Bij voorkeur aan de zonbeschenen oever.

Opstelling in de late namiddag, controle de volgende morgen.

Eventuele vangst wordt ter plaatse genoteerd en terug in de natuur losgelaten.

Ook registratie in **waarnemingen.be**

De fuiken werden opgesteld gedurende 1 week in de periode mei/juni.

Contactgegevens: rudolf.leemans@telenet.be

Nuttige links: <http://zuidrand.be/new/natuurgebieden/groen-neerland/>

11u00 - 11u30 Agouti: Systeem voor project- en databeheer. Hoe meer uit cameravalfoto's halen?

Voornaam en naam: Jim Casaer – Instituut voor Natuur en Bosonderzoek - onderzoeksgroep Faunabeheer en invasieve soorten

Korte CV:

Jim Casaer werkt sinds 1999 aan het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek binnen wat nu de onderzoeksgroep Faunabeheer en Invasieve Soorten is. Het zwaartepunt van zijn onderzoeksinteresse ligt bij het wetenschappelijk onderzoek in functie van het duurzaam en multifunctioneel beheer van grotere hoefdieren zoals ree en everzwijn. Ook het ecologie en het beheer van andere wildsoorten en invasieve diersoorten vormen een deel van zijn onderzoeksactiviteiten de laatste decennia. Het betreft hierbij onderzoek naar de populatiedynamica van de soorten en naar het beheer ervan, zowel als naar de ontwikkeling en inzet van mogelijke onderzoeksinstrumenten en monitoringsprotocols. De laatste jaren neemt ook onderzoek naar de maatschappelijke dimensies van een duurzaam faunabeheer en het aanleveren van wetenschappelijke kennis en data in beleids- en participatieve beslissingsprocessen een niet onbelangrijke deel van zijn opdracht in.

Samenvatting:

Het gebruik van cameravallen kende de laatste jaren een enorme toename. Zowel jagers en vrijwilligers van natuurverenigingen als wetenschappers gebruiken cameravallen om rond de klok, en op verschillende plaatsen tegelijkertijd, de aanwezigheid en het gedrag van dieren te kunnen observeren. De technologische vooruitgang heeft toegelaten dat de prijs voor

kwaliteitsvolle camera's snel daalde waardoor de aanschaf van cameravallen voor veel mensen een reële optie is geworden. Het resultaat hiervan is dat er momenteel heel wat mensen naast elkaar buiten aan de slag zijn met cameravallen in tal van heel kleine, individuele, projectjes tot zeer grote, internationale projecten. Het ontsluiten van deze schat aan informatie in functie van het beantwoorden van wetenschappelijke vragen die ons moeten helpen om het verlies aan biodiversiteit tegen te gaan en het faunabeheer te optimaliseren vergt dat de verschillende verzamelde datasets samen gebracht kunnen worden als 'big data'. Wat hiervoor nodig is en welke instrumenten daarvoor ingezet kunnen worden, vormt het onderwerp van voordracht.

Contactgegevens: Jim.casaer@inbo.be

Nuttige links: www.inbo.be, www.agouti.eu, cameratraps.inbo.be

11u35 - 12u00 Fuikengebruik versus cameravallen in amfibieëntunnels in de provincie Antwerpen

Voornaam en naam: Michiel Cornelis

Korte CV:

- Afstuderend Masterstudent Biologie: Biodiversity Conservation and Restoration aan de Universiteit van Antwerpen (jaar 2019)
- Kernlid van Natuurpunt Antwerpen Noord (Kerngroep Brasschaat – FUNCTIE: ONDERZOEK)
- Stage bij Provincie Antwerpen (2018) omtrent monitoring amfibieëntrek
- 2 jaar jobstudent (+1jaar stage) bij Chemisch bedrijf EVONIK, Afdeling: Biologie, Waterzuivering

Samenvatting:

In functie van een stage kaderend binnen de masteropleiding biologie aan de Universiteit van Antwerpen, in samenwerking met de Provincie Antwerpen, werden de amfibieëntunnels van Essen (Huybergsebaan) en Brasschaat (Kerkedreef en Miksebaan) onderzocht. Tijdens deze studie werden er volgende methodes gebruikt: Faunatunnelfuiken, wildcamera's en veldbezoeken op zoek naar mogelijke afzetlocaties van kikkerdril en paddensnoeren. Dit alles werd onderzocht in functie van de amfibieëntrek en om een meer algemeen beeld te krijgen van de gevolgen van habitatfragmentatie en de efficiëntie van amfibieëntunnels. Tijdens dit onderzoek werden in het bijzonder de methodes vergeleken van het gebruik van cameravallen versus faunatunnelfuiken in amfibieëntunnels. Beide methodes hebben hun voor- en nadelen voor monitoring van koudbloedige dieren zoals amfibieën. Voor dit onderzoek werd een nieuwe serie van een 17-tal fuiken gemaakt samen met de dienst Integraal Waterbeleid van de provincie. Varianten van hellingsfuiken (7), trechterfuiken (8), en dubbele trechterfuik (1) werden getest om amfibieënbewegingen tijdens de paddentrek op te volgen. Op het terrein is het werken met fuiken een arbeidsintensievere methode dan het gebruiken van cameravallen!

Contactgegevens: michiel20@telenet.be; GSM: 0475 38 29 86

Volledige verslag van deze stage is beschikbaar in het Engels en het Nederlands op aanvraag via mail.

Nuttige links:

<https://www.provincieantwerpen.be/content/dam/provant/dlm/zooms/zOOM2018-nr-juli-aug-sept-LR.pdf>

MIDDAG (T 103)

12u45-13u45: Film 'Loop van de Kleine Nete' van William Vandoninck

Voornaam en naam: William Vandoninck

Een documentaire film over De Kleine Nete, van bron tot monding met aandacht voor de natuur maar ook voor cultuur en historische aspecten langs de oevers.

Contactgegevens: william_vandoninck@yahoo.com - GSM 0498 144 091

Korte mededelingen

14u00 - 14u10: de nieuwe website van de catalogus van de Belgische Lepidoptera

Voornaam en naam: Theo Garrevoet (VVE)

14u10 - 14u15: 20 jaar ANKONA: Pretoogjes

De Antwerpse Koepel voor Natuurstudie (ANKONA) bestaat 20 jaar. Bij die gelegenheid brengen we een bijzonder boekje uit waarin het belang en plezier van natuurwaarnemingen centraal staan.

Hans Van Dyck en Jos Gysels, die mee aan de basis liggen van ANKONA, zijn de auteurs van het boekje. Jos Gysels focust op de historische dimensie van natuurstudie. Hans Van Dyck zet de kracht van verwondering voor natuur centraal. Verwondering en bewondering als basis voor natuurstudie en -ervaringen.

14u15 - 14u40: Monitoring van het ecoduct 'De Munt' in Wuustwezel, 7 jaar na de aanleg (T7)

Voornaam en naam: Jorg Lambrechts, Natuurpunt Studie

Korte CV: Jorg is verantwoordelijke van de Cel Studieprojecten bij Natuurpunt Studie. Hij deed en doet intensief onderzoek naar de werking van de vijf Vlaamse ecoducten.

Samenvatting:

Naar aanleiding van de bouw van de Hogesnelheidslijn (HSL) Antwerpen-Breda, parallel aan de E19, werden een aantal ontsnipperende maatregelen als bindende voorwaarde opgenomen in de stedenbouwkundige vergunning op het traject tussen Antwerpen en de Nederlandse grens.

Daarbij o.a. de bouw van een ecoduct dat zowel de E19 als de HSL overspant.

Sinds 2011 is het ecoduct De Munt over de E19 en de hogesnelheidslijn t.h.v. de Vlamingstraat (Wuustwezel, België) voltooid en is gebruik door dieren mogelijk. Het ecoduct is gelegen in een gebied dat grotendeels bestaat uit landbouwgebied (zowel graslanden als akkers) en verspreide veldbossen met houtkanten, brede grasbermen en ruigtestroken. Het ecoduct is 60 m breed, bovenaan op het smalste deel, van waar het aan beide zijden paraboolvormig uitwaaiert. De totale overspanning bedraagt 110 m. Langs weerszijden van de E19/HSL sluit een geleidend raster aan op het ecoduct.

In de loop van 2008 – begin 2009 werd de nulsituatie (T0) in de omgeving van het toen nog te bouwen ecoduct opgemeten, zowel wat betreft aanwezige flora als fauna.

In 2012 (1 jaar na de aanleg = T1) volgde een monitoring van het ecoduct waarbij de kernvraag was of relevante diersoorten het ecoduct effectief gebruikten als oversteekplaats. Ook de evolutie van de vegetatie op en in de directe omgeving van het ecoduct werd opgevolgd. In 2014 werd dit onderzoek herhaald (= T3) met dezelfde onderzoekstechnieken.

In 2015-2016 werden enkele verworven gronden aan weerszijden van het ecoduct ecologisch ingericht en geïntegreerd in de omgeving. Dit om het goed functioneren van het ecoduct te versterken en dieren aan te trekken en te geleiden over het ecoduct. Door het aanleggen van poelen, plasdraszones met rietkragen, aanplanten van inheemse struiken en bomen, herinrichting van een waterloop, aanleg van een vleermuisverblijfplaats, aanbrengen van geleidende structuren en aanpassing van de toegankelijkheid, werd rust, - leef, - en doorgangsgebied gecreëerd voor tal van soorten. Het ecoduct en haar directe omgeving vormen zo een opvallende ecologische stapsteen in het intensief gebruikte landbouwlandschap.

In 2018 werd opnieuw onderzoek verricht op en rond het ecoduct, waarbij zoveel mogelijk dezelfde technieken als in 2012 en 2014 worden gebruikt.

In de presentatie komt u te weten wat de resultaten waren. In de loop van maart 2019 zal het uitgebreide eindrapport hier beschikbaar zijn: <https://www.natuurpunt.be/publicaties>

Contactgegevens: Jorg.Lambrechts@natuurpunt.be, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, 0478 24 27 61

14u40 - 15u10: Vleermuisonderzoek in Herentals

Voornaam en naam: Kris Boers (Vleermuizenwerkgroep Natuurpunt)

Korte CV:

Kris Boers is sinds 25 jaar actief als vleermuisonderzoeker en momenteel voorzitter van de vleermuizenwerkgroep van Natuurpunt. Hij werkte mee aan tal van onderzoeken over / van vleermuizen, zowel inventarisatie, monitoring als gedrag.

Samenvatting:

De grootste kraamkolonie van vleermuizen – plaats waar de wijfjes hun jongen ter wereld brengen – bevindt zich in Herentals. Meer dan 1000 ingekorven vleermuizen (*Myotis emarginatus*) leven er op 1 plaats. De kolonie werd in 2013 ontdekt door enkele medewerkers van de vleermuizenwerkgroep en sindsdien jaarlijks opgevolgd.

In 2018 vond, met de financiële steun van de provincie Antwerpen, een uitgebreid onderzoek plaats naar het landschapsgebruik van de dieren van de deze kraamkolonie. Waar gaan ze jaren? Hoe verplaatsen ze zich door het landschap? Wanneer verlaten ze de kraamkolonie? ...

De resultaten van dit onderzoek worden in de presentatie voorgesteld.
De volgende stap is om deze kennis om te zetten in effectieve beschermingsmaatregelen. Hoe kunnen we de dieren van deze kraamkolonie beschermen en verder helpen met de kennis die nu werd opgedaan? Of meer algemeen: hoe zorgen we ervoor dat kennis over soorten effectief ook bijdraagt aan de bescherming ervan?

Contactgegevens: krisboers@yahoo.com

Nuttige links: www.natuurpunt.be/publicaties

15u30 - 16u30: Wat doet verstedelijking met fauna, flora en mensen?

Voor naam en naam: Hans Van Dyck, Earth & Life Institute, UCLouvain

Korte CV:

Hans Van Dyck is professor gedragsecologie aan de Universiteit van Louvain-la-Neuve. Hij is hoofd van het laboratorium voor Gedragsecologie & Natuurbehoud aan het Earth & Life Institute van deze universiteit. Van Dyck is mede-initiatiefnemer van de oprichting van ANKONA. Hij loodst geregeld biologische inzichten tot bij het grote publiek (radio, TV, geschreven media, voordrachten).

Samenvatting:

Wereldwijd zien we verstedelijking uitbreiden. De jongste jaren wordt er veel onderzoek gedaan om de complexe invloeden van verstedelijking beter te begrijpen. Zo is het stedelijk milieu warmer en droger dan het buitengebied. Van Dyck brengt een geanimeerde synthese van onderzoek van zijn team en van andere onderzoekers in binnen- en buitenland. Een verhaal van winnaars, maar ook vele verliezers onder fauna en flora. Een verhaal van knelpunten en nieuwe inzichten voor de stad van morgen met haar menselijke en niet-menselijke bewoners in een wereld in snelle verandering.

Contactgegevens: hans.vandyck@uclouvain.be UCL, Earth & Life Institute, Croix du Sud 4-5, bte L7.07.04, 1348 Louvain-la-Neuve

RECEPTIE (16u30-18u00)